

Organisering og tilgængelighed af vaccinationstilbud i efteråret/vinteren 2022-2023

Baggrund

Gennemførelsen af vaccinationsprogrammet mod covid-19, influenza og pneumokoksygdom til efteråret/vinteren 2022-2023 skal varetages af regionerne. Forberedelserne af rammerne baseres på de hidtidige erfaringer med vaccinationsindsatsen mod covid-19 og vaccinationsprogrammer generelt for at nyttiggøre dem i en bredere sammenhæng.

Det er ambitionen at skabe lettilgængeligt vaccinationstilbud af høj kvalitet, der med høj tilslutning og lighed på tværs af geografiske, demografiske og socioøkonomiske forhold forebygger sygdom og forbedrer folkesundheden. Ved at etablere vaccinationstilbud med mulighed for styring og detaljeret monitorering af blandt andet tilslutning og vaccinebeholdning på landsplan, kan vaccinerne prioriteres til de rette målgrupper på rette tidspunkt, og iværksætte målrettede indsatser, der kan fremme lighed i vaccinationsdækningen. Mulighederne for at sammentænke vaccinationsprogrammerne skal udnyttes videst muligt, og det kan blandt andet ske ved, at borgere i målgruppe for flere vacciner kan modtage vaccinationerne samtidigt.

Erfaringer fra vaccinationsindsatsen mod covid-19 peger på, at strukturelle barrierer og nem og umiddelbar adgang til vaccinationstilbud kan have betydning for tilslutningen til vaccinationstilbuddet¹. Evalueringer af covid-19 indsatsen viser bl.a., at nærhed og fleksibilitet i adgangen til vaccinationstilbud, herunder også mulighed for at møde op uden tidsbestilling, fleksible åbningstider, nærhed i placering af vaccinationssteder eller placering med mulighed for offentlig transport, bidrager positivt til borgernes oplevelse af tilgængelighed og særligt sårbare borgeres mulighed for at tage imod tilbuddet^{2,3}. Gennem etablering af faste og centrale vaccinationscentre har regionerne

¹ Sundhedsstyrelsen, (2022), Særligt målrettede vaccinationsindsatser, www.sst.dk/da/Udgivelser/2022/Saerligt-maalrettede-vaccinationsindsatser

² Sundhedsstyrelsen (2021). Evaluering af den nære vaccinationsindsats, www.sst.dk/da/Udgivelser/2021/Evaluering-af-den-naere-vaccinationsindsats

³ Oxford Research (2022) Evaluering af organiseringen af vaccinations-indsatsen mod covid-19 - Udrulningen frem til september 2021, www.sst.dk/da/Udgivelser/2022/Evaluering-af-organiseringen-af-vaccinationsindsatsen-mod-covid-19

været i stand til at tilbyde vaccinationstilbud med stort volumen og en dynamisk tilpasning af kapaciteten, hvor centrene i lange perioder har været åbne alle ugens dage fra tidlig morgen til sen aften. Det har således været muligt for de borgere, som har ønsket det, at modtage vaccination mod covid-19 uden for normal arbejdstid. På den måde har de regionale vaccinationscentre haft stor betydning for tilgængeligheden for borgerne, sammenlignet med andre vaccinationstilbud, som tidligere har været til rådighed³. De store vaccinecentre har dog ikke kunnet anvendes til vaccination af alle borgere, bl.a. borgere der har fysisk og psykiske udfordringer i forhold til fysisk fremmøde i de regionale vaccinationscentre, hvorfor det har været nødvendigt med udkørende vaccinationstilbud, hvor borgere er blevet vaccineret på plejehjem, institutioner, asylcentre, fængsler mv. samt i eget hjem via egen læge, hvor det har været nødvendigt. Regionerne samarbejdede med kommunerne om tilrettelæggelsen af vaccinationstilbud for at opnå høj en tilslutning blandt relevante målgrupper. Særligt under revaccination af borgere fra slutningen af november 2021 frem til starten af 2022 blev der - foruden (gen)åbning af de regionale vaccinationscentre - også indgået aftale med praktiserende læger og private vaccinationsfirmaer (herunder vaccinationstilbud på apoteker) for at understøtte en hurtig opskalering af vaccinationskapaciteten, således at flere borgere kunne blive vaccineret over en kort periode.

Principper for organisering og tilgængelighed

Målet for fremadrettet organisering af vaccinationstilbud i efteråret/vinteren 2022-2023 er at etablere et fleksibelt og let tilgængeligt vaccinationstilbud til målgrupperne for vaccinationsprogrammerne, der bidrager til at opnå høje tilslutninger, herunder at det bliver muligt at modtage flere vaccinationer samtidigt. Organiseringen og tilgængeligheden af vaccinationstilbuddene bør afspejle lokale forhold i relation til geografi, befolkningssammensætning og målgrupper, således at de tilrettelægges og placeres i henhold til lokale behov i den enkelte region.

Der er forventningen, at regionerne som overordnet ramme for varetagelsen af vaccinationstilbuddene planlægger vaccinationstilbud ud fra en kernestruktur med faste vaccinationscentre i byer med høj befolkningstæthed (centrale vaccinationscentre) og mindre let tilgængelige vaccinationstilbud i områder med lavere befolkningstæthed (decentrale vaccinationstilbud) for at sikre nærhed, fleksibilitet og lettilgængelighed over hele landet og for at kunne øge tilslutningen på tværs af målgrupper. Vaccinationstilbuddene kan både tilbydes af regionerne selv eller i tæt samarbejde med øvrige aktører bl.a. kommuner, almen praksis og private aktører. Det væsentlige er, at der etableres lettilgængelige tilbud over hele landet, tilpasset behovet i den enkelte region, og at aktørerne lever op til retningslinjer og sikkerhed uanset, om tilbuddet leveres af regionen selv eller en anden leverandør, der har en aftale med regionen.

Der kan lægges følgende principper til grund:

- Planlægningen af vaccinationstilbuddene tager udgangspunkt i en kernestruktur med minimum 22 faste centrale vaccinationscentre (minimum ét vaccinationscenter i hver sundhedsklynge). Centrene bør fungere som en central struktur, der giver få distributionsled og en robusthed i vaccinationsindsatsen med mulighed for skalering til en højere kapacitet, hvis der bliver behov for det.

- Vaccinationscentre har fleksible/lange åbningstider (evt. med mulighed for drop-in vaccination), så der er mulighed for at blive vaccineret uden for normal arbejdstid og i weekender.
- Der benyttes lokationer centralt placeret og med let adgang for borgere herunder adgang for kørestolsbrugere, personer med gangbesvær samt gode parkeringsforhold og adgang via offentlig transport.
- Der kan etableres decentrale vaccinationstilbud i tæt samarbejde med øvrige aktører bl.a. kommuner, almen praksis og private aktører, afhængigt af lokale forhold.
- Decentrale vaccinationstilbud tilrettelægges under hensyn til, at forskellige målgrupper kan have forskellige behov, og de kan både bestå af faste og midlertidige vaccinationstilbud samt udkørende tilbud.
- Decentrale tilbud placeres ligeledes med let adgang for borgerne og derfor typisk steder, hvor borgerne normalt færdes samt har let adgang via offentlig transport. Der kan anvendes forskellige decentrale strukturer, fx mindre sygehuse, sundhedshuse, større regionale lægeklinikker og øvrige lokationer alt afhængigt af lokale forhold.
- De udkørende tilbud sikrer tilstrækkelig mobilitet, nærhed og fleksibilitet for borgere, der har væsentlige begrænsninger i at komme til et fast vaccinationscenter. Det omfatter bl.a. udkørende tilbud til institutioner som plejehjem, botilbud, fængsler, asylcentre og andre institutioner, ved vaccination af hjemløse og udsatte grupper. De udkørende vaccinationstilbud kan også planlægges i områder, hvor det vurderes fordelagtigt ift. geografi, befolknings sammensætning og målgrupper.
- Der etableres mulighed for vaccination i eget hjem. Tilbuddet bør være tilgængeligt til borgere, der er svært immobile eller sengeliggende. Vaccination i eget hjem bør aftales i samarbejde mellem kommuner, regioner og almen praktiserende læger.

Der vil blive indgået en aftale mellem Sundhedsministeriet og KL om kommunernes opgaver og finansiering heraf forud for opstart af programmet. Vaccinationsindsatsen vil i efteråret/vinteren 2022-2023 fortsat blive understøttet af en udtalt digital infrastruktur, der bl.a. omfatter digitale invitationer til vaccination, påmindelsesbreve og mulighed for bestilling af vaccinationstider på hjemmeside. Derudover vil indsatsen blive monitoreret løbende med henblik på tilpasse vaccinationstilbuddene efter behov. Sundhedsstyrelsen etablerer en Task Force for Nationale Sæsonvaccinationsprogrammer, der fastlægger de overordnede rammer for udrulning af vaccinationsprogrammerne.

De regionalt forankrede vaccinationstilbud er – ud over covid-19 vaccinationsindsatsen – nye og bør derfor følges op, evalueres og justeres ved behov.